

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av kol från kolbotten och kolarkoja på lämning L1936:1350 (Bygdeå 844), Robertsfors, Västerbotten

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2024). *Dendrokronologisk analys av kol från kolbotten och kolarkoja på lämning L1936:1350 (Bygdeå 844), Robertsfors, Västerbotten*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2024:5). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

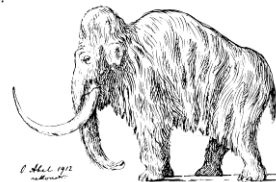
LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

15 Januari 2024

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2024:05

Anton Hansson & Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KOL FRÅN KOLBOTTEN OCH
KOLARKOJA PÅ LÄMNING L1936:1350 (BYGDEÅ 844), ROBERTSFORS,
VÄSTERBOTTEN**

Uppdragsgivare: Västerbottens museum, Box 3183, SE-903 04 Umeå.

Kontaktperson: Daniel Sjö Dahl, daniel.sjodahl@vbm.se

Område: Robertsfors **Prov nr:** 87274-87279 + 87307-87314 **Antal kolprov:** 14

Dendrokronologiskt objekt: Kolarkoja KP17-PK22 och kolbotten KP41-KP45. Prov KP16 avstås på grund av för få årsringar.

Resultat dendro:

Dendro nr:	Provnr	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mindre säkert dateringsförslag inom parantes)
87274	KP17 koja	Tall	30; 2	W	X		(V 1775/76)
87275	KP18 koja	Tall	35	B W	X		(V 1775/76)
87276	KP19 koja	Tall	34	Nära W	X-1		(1774-1779)
87277	KP20 koja	Tall	42	Nära W	X-1		(1774-1779)
87278	KP21 koja	Tall	46	W	X		(V 1775/76)
87279	KP22 koja	Tall	33	Nära W	Ej datering		
87307	KP41 botten	Tall	50	Nära W, W?	X		(1775-1780; V 1775/76)
87308	KP41 botten	Tall	42	Nära W	Ej datering		
87309	KP42 botten	Tall	44	W	Ej datering		
87310	KP43 botten	Tall	66	Nära W, W?	X		(1775-1780; V 1775/76)
87311	KP43 botten	Tall	36	W?	Ej datering		Osäker mätning
87312	KP44 botten	Tall	78	Nära W	Ej datering		Otydliga årsringar
87313	KP44 botten	Tall	63	Ej W	Ej datering		
87314	KP45 botten	Tall	35	Nära W, W?	X		(1775-1780; V 1775/76)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prover från kolarkojan och kolbotten på lämning L1936:1350 samt kolbotten från lämning L1936:1507 bildar en gemensam kronologi med utgångspunkt i år X. Detta år X har ej säkert gått att knyta till ett kalenderår, men ett mindre säkert dateringsförslag där X motsvarar år 1775 presenteras här. Analysen visar således att dessa båda lämningar är anlagda samma år.

Virket från kolarkojan, prov 87274-87278 har avverkats vid ett enda tillfälle om ett gemensamt fällningsår förutsätts. Detta gemensamma fällningsår är X, vilket enligt det mindre säkra dateringsförslaget i så fall innebär avverkning vinterhalvåret 1775/76.

Tre prov från kolbotten dateras till år X. På dessa tre prov är vankanten troligen bevarad (men inte helt säkert) vilket i så fall innebär att kolarkojan och kolbotten är samtida. De odaterade provena från botten har antingen få antal årsringar eller otydliga årsringar vilket har försvårat analysen.

Finns möjlighet till kompletterande provtagning kan detta rekommenderas då ytterligare kolbitar med många årsringar kan möjliggöra en säkerställd datering.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av provena. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Provena kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2024. Dendrokronologisk analys av kol från kolbotten och kolarkoja på lämning L1936:1350 (Bygdeå 844), Robertsfors, Västerbotten. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2024:05. Lund: Lunds universitet.*